

ادبیات جامع بینر ہوشان

مولف: حامد رسام

سرشناسه : رسام، حامد، ۱۳۷۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : ادبیات جامع تیزهوشان/ مولف حامد رسام.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات آرماندیس، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۳۲۰ص.
 شابک : 978-600-7366-60-8
 وضعیت فهرست نویسی : برای مختصر نویسی
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۵۱۱۰۳۴

■ عنوان کتاب : ادبیات جامع تیزهوشان
 ■ تألیف: حامد رسام
 ■ ناشر: آرماندیس
 ■ نوبت چاپ : اول ۱۳۹۷
 ■ چاپ و صحافی : هدف
 ■ شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۶۶-۶۰-۸
 ■ قیمت : ۳۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق برای مؤلف محفوظ است و هرگونه روگرفت به
 موجب قانون پیگرد قانونی دارد.

فهرست

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۱۰۸	شمارش تعداد جمله ها	۳۷	واژه نامه ی درس دوازدهم	۴	پیشگفتار
۱۱۱	واژه های مهم املائی	۳۹	معنی متن درس دوازدهم	۶	بخش نخست (درس نامه ها)
۱۱۲	وندها (ساختمان اسم)	۴۲	معنی شعر (شیر خدا)	۷	واژه نامه ی ستایش
۱۱۶	ضمیرها	۴۵	واژه نامه ی درس سیزدهم	۸	معنی شعر (ستایش)
۱۱۸	ویژگی های فعل	۴۶	معنی حکایت (عمر گرانمایه)	۱۰	واژه نامه ی درس اول
۱۱۹	انواع فعل ماضی	۴۸	واژه نامه ی درس چهاردهم	۱۱	معنی بیت های درس نخست
۱۲۰	انواع فعل مضارع	۴۹	واژه نامه ی درس پانزدهم	۱۲	واژه نامه ی درس دوم
۱۲۳	فعل ، فاعل و مفعول	۵۰	معنی شعر (میوه ی هنر)	۱۱	معنی شعر (ای مادر عزیز)
۱۲۴	انواع فاعل	۵۳	واژه نامه ی درس شانزدهم	۱۵	واژه نامه ی درس سوم
۱۲۵	مفعول	۵۵	معنی متن درس شانزدهم	۱۷	معنی شعر سخن
۱۲۷	جدول مصادر بین های ماضی و مضارع	۶۰	معنی شعر (به بیستی به از راستی)	۱۸	واژه نامه ی درس چهارم
۱۳۱	نشانه های نگارشی	۶۲	واژه نامه ی درس هفدهم	۱۹	معنی حکایت (علم و عمل)
۱۳۲	جست و جوی کتاب	۶۴	معنی متن درس سیزدهم	۲۰	واژه نامه ی درس پنجم
۱۳۳	عناصر داستان	۶۶	معنی شعر (نیایش)	۲۲	معنی بیت های (هفت خان رستم)
۱۳۴	قید	۶۸	بخش دوم (دانش های زبانی)	۲۴	واژه نامه ی درس ششم
۱۳۶	فعل های اسنادی (ربطی)	۶۹	مقدمه ی بخش دوم	۲۴	واژه نامه ی درس هفتم
۱۳۸	واژه های ربط (پیوند)	۷۱	هم خانواده ها	۲۵	معنی شعر (همه از خاک پاک ایرانیم)
۱۴۰	حرف اضافه و متمم	۷۴	ترکیب ها	۲۷	واژه نامه ی درس هشتم
۱۴۲	بخش سوم (دانش های ادبی)	۷۹	شمار (مفرد و جمع)	۲۹	معنی بیت های درس هشتم
۱۴۳	مقدمه ی بخش سوم	۸۳	جدول جمع های مکسر پر کاربرد	۳۰	واژه نامه ی درس نهم
۱۴۴	نظم و نثر	۸۸	انواع جمله از نظر محتوا	۳۲	معنی بیت های درس نهم
۱۴۵	آشنایی با چند اصطلاح شعری	۹۱	چینش اجزای جمله (مرتب کردن)	۳۳	معنی شعرهای (باران)
۱۴۷	قافیه و ردیف	۹۴	نهاد و گزاره	۳۵	واژه نامه ی درس دهم
۱۵۰	آشنایی با قالب های شعر فارسی	۱۰۳	شبه جمله ها	۳۶	معنی حکایت (درخت علم)
۱۵۳	نمونه ای از شعر نو	۱۰۵	منادا	۳۷	واژه نامه ی درس یازدهم

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۲۹۹	پاسخ نامه ی (ویژگی های فعل)	۲۳۴	آزمون شماره هفده	۱۵۶	مبالغه (بزرگ نمایی)
۳۰۰	پاسخ نامه ی (فعل،فاعل و مفعول)	۲۳۸	آزمون شماره هجده	۱۵۸	تشبیه
۳۰۱	پاسخ نامه ی (نشانه های نگارشی)	۲۴۲	آزمون شماره نوزده	۱۶۰	اضافه ی تشبیهی
۳۰۲	پاسخ نامه ی (جست و جوی کتاب)	۲۴۶	آزمون شماره بیست	۱۶۳	کنایه (تعریض)
۳۰۲	پاسخ نامه ی (قید)	۲۵۰	آزمون شماره بیست و یک	۱۶۵	جان بخشی (تشخیص)
۳۰۳	پاسخ نامه ی (فعل های اسنادی)	۲۵۳	آزمون شماره بیست و دو	۱۶۷	مراعات نظیر (تناسب)
۳۰۴	پاسخ نامه ی (واژه ی ربط)	۲۵۶	آزمون شماره بیست و سه	۱۶۸	تضاد (طباق)
۳۰۵	پاسخ نامه ی (حرف اضافه و متمم)	۲۵۹	آزمون شماره بیست و چهار	۱۷۰	مناظره
۳۰۵	پاسخ نامه ی (نظم و نثر)	۲۶۳	آزمون شماره بیست و پنج	۱۷۱	تلمیح و تضمین
۳۰۶	پاسخ نامه ی (آشنایی با اصطلاحات)	۲۶۶	آزمون شماره بیست و شش	۱۷۲	بخش چهارم (آزمون ها)
۳۰۷	پاسخ نامه ی (قافیه و ردیف)	۲۶۹	آزمون شماره بیست و هفت	۱۷۳	آزمون شماره یک
۳۰۸	پاسخ نامه ی (قالب های شعر)	۲۷۲	آزمون شماره بیست و هشت	۱۷۷	آزمون شماره دو
۳۰۹	پاسخ نامه ی (مبالغه)	۲۷۶	آزمون شماره بیست و نه	۱۸۱	آزمون شماره سه
۳۱۰	پاسخ نامه ی (تشبیه)	۲۸۰	آزمون شماره سی	۱۸۵	آزمون شماره چهار
۳۱۲	پاسخ نامه ی (کنایه)	۲۸۴	بخش پنجم (پاسخ ها)	۱۸۸	آزمون شماره پنج
۳۱۲	پاسخ نامه ی (جان بخشی)	۲۸۷	پاسخ نامه ی (هم خانواده ها)	۱۹۳	آزمون شماره شش
۳۱۳	پاسخ نامه ی (مراعات نظیر)	۲۸۷	پاسخ نامه ی (ترکیب ها)	۱۹۶	آزمون شماره هفت
۳۱۳	پاسخ نامه ی (تضاد)	۲۸۷	پاسخ نامه ی (مفرد و جمع)	۱۹۹	آزمون شماره هشت
۳۱۴	پاسخ نامه ی (تلمیح و تضمین)	۲۸۹	پاسخ نامه ی (انواع جمله)	۲۰۲	آزمون شماره نه
۳۱۵	پاسخ نامه ی آزمون های ۶ تا ۱۰	۲۹۰	پاسخ نامه ی (چینش اجزای جمله)	۲۰۵	آزمون شماره ده
۳۱۶	پاسخ نامه ی آزمون های ۱۲ تا ۱۷	۲۹۱	پاسخ نامه ی (نهاد و گزاره)	۲۰۹	آزمون شماره یازده
۳۱۷	پاسخ نامه ی آزمون های ۱۸ تا ۱۳	۲۹۳	پاسخ نامه ی (شبه جمله ها)	۲۱۳	آزمون شماره دوازده
۳۱۸	پاسخ نامه ی آزمون های ۱۹ تا ۲۴	۲۹۴	پاسخ نامه ی (منادا)	۲۱۷	آزمون شماره سیزده
۳۱۹	پاسخ نامه ی آزمون های ۲۵ تا ۳۰	۲۹۵	پاسخ نامه ی (شمارش تعداد جمله)	۲۲۱	آزمون شماره چهارده
۳۲۰	منابع	۲۹۷	پاسخ نامه ی (وندها)	۲۲۶	آزمون شماره پانزده
۳۲۱	بخش ششم (تاریخ ادبیات)	۲۹۸	پاسخ نامه ی (ضمیرها)	۲۳۰	آزمون شماره شانزده

پیشگفتار

به تماشا بکنند و به آغاز کلام... و خدایی که در این نزدیکیست...

«بیا خداوند لطیف و دقیق»

برآنیم که پیرامون زبان و ادبیات فارسی سخن برانیم. زبان و ادبیات دو روی سکه‌ی هر زبان هستند، که گسست به آن دو راهی ندارد. شاید نخستین پرسش این باشد که چرا باید زبان بدانیم و از زیر و بم آن آگاه شویم؟ پاسخ این است که یادگیری هر زبان گشایش پنجره‌ی دانایی و جهانی تازه است؛ و چه خوب است که این پنجره، پنجره‌ی زبان مادری و کهن خویشنی خویش ما باشد. کسی را در یاد آورید که در رشته‌ای استاد است، این کس اگر نتواند بر زبان مادری خویش احاطه داشته باشد و در سخن یا نوشتار به خطا افتد، هرچند که در رشته‌اش هم استاد باشد، نزد مردم دون مایه می‌شود و می‌گویند: بی سواد است! پس یادگیری زبان مادری که همان هویت و فرهنگ ماست، نخستین قدم دانا شدن است؛ و چه خوب است که نخستین قدم را در کودکی برداریم، چه در این زمان است که ذهن آماده و پویا است؛ که مولا علی (ع) فرموده: "العلم فی الصغر كالنقش علی الخجر" آری؛ دانش اندوزی در کودکی چونان حک کردن بر سنگ است که از بین نمی‌رود. حال اگر در کنار تسلط به زبان مادری، زبان دیگری را هم بدانیم، دگرگونی شگرفی در زندگی خود ایجاد نموده ایم و چه خوب است که این دگرگونی با کمک زبان عربی میسر گردد که با زبان ما پیوستگی بسیار دارد؛ چه این که تمامی اساتید بزرگ و صاحب نظران زبان فارسی از گذشته تا کنون، از اساتید بزرگ زبان عربی نیز بوده و هستند.

اکنون به پاسخ این پرسش می‌پردازیم که تفاوت زبان و ادبیات در چیست؟ اگر بخواهیم به گونه‌ی شایسته به تعریف زبان و ادبیات بپردازیم، شاید بتوان سطرها و صفحه‌ها را که کتاب‌ها و نوشته‌ها، که در این مجال و مقال نمی‌گنجد. تعریف ساده و جامع این است که: زبان نظامی است که مهمترین کارکرد آن برقراری ارتباط است و ادبیات گونه‌ی آراسته و پیراسته‌ی زبان است؛ به بیان بهتر زبان و ادبیات به یک سو گام بر می‌دارند. یک هدف را پی می‌گیرند، با این جدایی که در ادبیات از آرایه‌های ادبی بهره می‌گیریم. به همانند پایین بنگرید:

باران شدیدی می‌بارید: زبان ابرها حق می‌کردند: ادبیات

همانگونه که دیدید هر دو جمله یک مفهوم دارند، اما در گونه‌ی ادبیات از آرایه‌ی تشخیص کمک گرفته ایم.

کتاب پیش روی شما گرامیان که حاصل سال‌ها تدریس این حقیر در مدارس و آموزشگاه‌های تیزهوشان شهر تهران، و نیز تلمذ در نزد معلمان و اساتید مهربانم است، در شش بخش نگاشته شده:

- بخش نخست با عنوان درس نامه‌ها شامل شرح واژگانی درس به درس کتاب سال ششم و نیز شرح آرایه‌ای و معنایی و مفهومی بیت به بیت شعرهای کتاب است و در زیر هر بیت چینه‌ی درست اجزای آن بیت هم نوشته شده، چرا که یکی از مهارت‌های شعر فهمی، مرتب کردن اجزای آن شعر است که به شناخت نقش واژه‌ها نیز کمک می‌کند.

- بخش دوم و سوم با عنوان های دانش های زبانی و ادبی به ترتیب مباحث مربوط به زبان و ادبیات (بلاغت) را بررسی نموده که نخست ، توضیح جامع مربوط به هر عنوان را نوشته و در پایان هر مبحث چند پرسش در قالب خود آزمایی مطرح نمودیم که باعث تثبیت مطالب در ذهن گردد .

- بخش چهارم شامل سی آزمون تالیفی بیست پرسشی شبیه سازی شده به آزمون های ورودی مدارس تیز هوشان و نمونه دولتی و دبیرستان های برتر کشور ، که حاصل سال ها طراحی آزمون اینجانب برای ورودی مدارس و آموزشگاه های مختلف است . و تسلط به پرسش های آزمون ها ، پیروزی در آزمون های ورودی مدارس را نوید می دهد .

- بخش پنجم شامل پاسخ نامه های تشریحی هر خود آزمایی است .

- و بخش ششم جزوه ی جامع تاریخ ادبیات است ، که تمام شاعران و نویسندگان صاحب اثر در کتاب درسی را زیر ذره بین خود برده و اطلاعات مختصری از زندگی و آثارش را ارائه و موشکافی نموده ایم .

با این که بر این باورم که کتاب پیش دیدگانتان ، پیراسته از کاستی ها نیست ، - که در این رابطه یاری شما گرامیان را خواستارم - اما هر آینه می دانم که خوانش و فهم درست و کامل کتاب درسی در کنار بررسی موشکافانه و حل آزمون ها و خود ارزیابی های کتاب بخش رو ، پیروزی در آزمون های ورودی و آسودگی تا پایان دوره ی متوسطه ی اول را در پی خواهد داشت . البته شما نیز با گارانتی هم نظر هستید که همه ی این ها در سایه ی توجه و خواست خداوند به دست می آید ؛ همانگونه که طبق عادت هر روزی می خوانیم : " وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ " (هیچکس به ذره ای از دانش او دست نمی یابد ، مگر به آن میزان که او بخواهد)

در پایان از همه ی دوستان و همکاران یک روزم در طول سال های تدریس ، به ویژه همکاران مدرسه ی ارس که خواهرانه و برادرانه به بنده توجه و کمک نمودند ، نیز از تمام معلمان و اساتیدم در مقاطع مختلف تحصیلی ، سپاس داری نموده و از درگاه ایزد برای یک آنان بهروزی را خواهانم ؛ و سپاس دیگرم را تقدیم به استاد و همکار ارجمندم جناب آقای نخعی که نخستین بار به این حقیر اعتماد نمود ، و نیز جناب استاد شجاعی ، دبیر با سابقه ی آموزش و پرورش و مدیر آموزشگاه علمی شجاعی که در طول سال ها مشوق بنده برای تدریس و تالیف بود ، نموده و سپاس ویژه ام تقدیم به همسرم که همواره پشتیبان من در روزهای سخت و آسان رودخانه ی زندگی بود ، می نمایم و بار دیگر از خداوند می خواهم که به معنای تام و آژه یک معلم باشم که همین مرا بس است .

نوشتارم را با این آیه ی شریفه به پایان می رسانم ، که خود گویای همه ی مطالب گفته را ناگفته است :

" ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ " (نون سوگند به قلم و آنچه که خواهند نگاشت .)

در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم سرزنش ها گر کند خار مغیلان ، غم مخور

حامد رستم

پاییز ۱۳۹۷